

ILMIY AXBOROTNOMA

НАУЧНЫЙ ВЕСТНИК

SCIENTIFIC JOURNAL

2020-yil, 6-son (124) GUMANITAR FANLAR SERIYASI

Tarix, Falsafa, Sotsiologiya, Psixologiya, Iqtisodiyot, O'qitish metodikasi

Samarqand viloyat matbuot boshqarmasida ro'yxatdan o'tish tartibi 09-25.
Jurnal 1999-yildan chop qilina boshlagan va OAK ro'yxatiga kiritilgan.

BOSH MUHARRIR
BOSH MUHARRIR O'RINBOSARLARI:

R. I. XALMURADOV, t.f.d. professor
H.A. XUSHVAQTOV, f-m.f.n., dotsent
A. M. NASIMOV, t.f.d., professor

TAHRIRIYAT KENGASHI:

S. S. G'ULOMOV	- O'zFA akademigi
A. SAGDULLAEV	- O'zFA akademigi
T. MIRZAYEV	- O'zFA akademigi
B. E. ERGASHEV	- t.f.d., professor (SamDU)
B. S. G'OYIBOV	- t.f.d., professor (SamDU)
S. K. KARIMOV	- fals.f.d., professor (SamDU)
J. Ya. YAXSHILIKOV	- fals.f.d., professor (SamDU)
N. U. ARABOV	- i.f.d., professor (SamDU)
Sh. A. HASANOV	- fil.f.d., professor (SamDU)
S. A. KARIMOV	- fil.f.d., professor (SamDU)
M. MUXIDDINOV	- fil.f.d., professor (SamDU)
N. Sh. SHODIEV	- ped.f.d., professor (SamDU)
M.M. MAXMUDOVA	- ped.f.d., professor (SamDU)
NAZIF SHAHRANY	- Indiana universiteti professori (AQSh)
KIM SUNGHAЕ	- Daeju universiteti professori (Koreya)
BYLAPPA MANJUNATH	- Don Bosko boshqaruv maktabi professori (Hindiston)
TAMIR KLEIN	- Veysman ilmiy tadqiqot instituti professori (Isroil)
HIROAKI HUZIE	- Osaka universiteti professori (Yaponiya)

MUNDARIJA / СОДЕРЖАНИЕ / CONTENTS

TARIX / HISTORY

Akbarova S.M.	
Amir Temur va temuriylar roli va faoliyatining tarixdagi ahamiyatini modellash va tizimli tahlillash	4
Bekmurodova L. T.	
“Tarixi Yaminiy” asarida Oʻrta Osiyoga oid tarixiy-geografik maʼlumotlar	6
Rashidova F. Sh.	
XIX asr ikkinchi yarmi – XX asr boshlarida Turkistonda xorijiy sanoat korxonalari faoliyati	10
Jabborova I.	
Qashqadaryo vohasining sugʻorilish tarixini oʻrganish muommalari	13
Axmedova G. Oʻ.	
Milliy maʼnaviyatimizda baxshichilik maktablarining oʻrni	18
Toshov K. T.	
Surxon vohasiga urush yillarida sanoat korxonalari va aholini evakuatsiya qilinishi	21

FALSAFA / PHILOSOPHY

Karimov S. K.	
Global muammolar falsafasini oʻqitish zarur	24
Тошкыватова P.III.	
Роль античных наук в развитии цивилизации человечества	26
Quchqorov J. S.	
Kishilik tarixining korrelyatsion-funksional qonunlari va ular tizimida milliy gʻoya va demokratik oʻzgarishlar dialektikasining oʻrni	28
Ashurova X. S.	
Jadidchilik gʻoyalarining vujudga kelish tarixiga oid falsafiy qarashlar	34

SOTSILOGIYA / SOCIOLOGY

Boymatov F. Z.	
Tourism as a mechanisms for the development of international relations	38
Gulmurodov A. G.	
kadrlar kasbiy sifatini takomillashtirishning ijtimoiy jihatlari (temir yoʻl sohasi misolida)	43
Boʻtayev U. X., Gʻaniyev O. N.	
Oʻzbekiston jamiyatida ijtimoiy hayot sohalarining oʻzgarishida inson resurslarini rivojlantirish jarayonlari (oliy taʼlim faoliyati misolida)	48
Rustamov F. R.	
Boʻsh vaqt va undan samarali foydalanish	51
Zaretidinova N.Q.	
Yoshlarning kasb tanlashining toʻgʻri shakllanishida Sharq allomalari qarashlarining zarurati	54
Suyunova K.	
European Union’s commitment to human rights: legal foundation and other policies to promote and safeguard human rights within European Union	57
Toʻrayev O.B.	
Shaxs ongini yashirin shakllantirishga qaratilgan zamonaviy axborot-psixologik texnologiyalar	61
Atamuratov M. U.	
Oʻzbekiston taraqqiyotining yangi bosqichida rahbar va boshqaruv kadrlariga qoʻyilayotgan talablar	66
Karimova G.M.	
“Yevroosiyo diplomatiyasi”ni shakllantirish borasida Yaponiya faoliyati	70

PSIXOLOGIYA / PSYCHOLOGY

Nurmatova D. G.	
Oʻzbekistonda autizm sindromi va uning psixogen omillari muammosi	75

Djuxonova N. H.

Qizlarni oilaviy hayotga tayyorlashning etnopsixologik xususiyatlari (o'zbek-qirg'iz oilalari misolida) 80

Юлдашев Ж. Ф.

Интегративная модель мотивации достиженческой деятельности: структурный анализ 84

Kuchkarova F.X.

Ta'limning yangi ufqlari 89

Nodirov J. M., Mansurova N. Sh., Shodmanov Q. O.

O'quvchi-yoshlarda kasbiy kompetensiyalarni shakllantirish 92

Mominova X. E.

Maktabgacha ta'lim muassasasi psixologining bolalarni individual diagnostik tekshiruvini amalga oshirish mexanizmlari 95

Muratova Sh.

O'gil bolalarni oilaviy hayotga tayyorlashning ijtimoiy-psixologik jihatlarini 100

IQTISODIYOT / ECONOMICS**Gulyamov S.S., Muxammedov M.M.**

Mehnat migratsiyasi va uning salbiy oqibatlarini bartaraf etish yo'llari 105

Raxmonov N.R., Djumabayeva Sh.X.

Aholi migratsiyasi va uning ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyati 112

Арабов Н.У., Зайналова К.Н.

Индекс NPS для оценки качества образования 115

Khatamov A. Ya.

Motivation as an effective demand for production and service 120

Soatov A. M.

Jizzax viloyatida uy xojaliklari faoliyati rivoji va uning institutsional asoslari 123

Boboqulov B.M., Mirzaxadjayev A.B., Amirov J.

Intellectual kapital: nazariya va amaliyot 127

Xudoyberdiyev B. B.

Jizzax viloyatida turistik mehmon uylarini yaratish va uning institusional asoslari 131

O'QITISH METODIKASI / TEACHING METHODOLOGY**Lutfilloyeva F.M.**

Murakkab 高い、上、下、雨、日 uch va undan ortiq o'qilish turiga ega iyerogliflarning hikoya asosida kompyuter imitasion modellar yordamida o'qitish metodikasi 137

Karshiyeva T. Sh.

Chet tili darslarida autentik materiallardan foydalanishning ahamiyati 143

Latipov R.A.

Chizmachilikdan ta'lim jarayonida axborot va didaktik resurslar integratsiyasining pedagogik hamkorlik imkoniyatlari 146

Umarov A., Qodirov M., Qo'yoqov X.

Akademik litseylarda fizika fanini o'qitishga doir ba'zi fikr-mulohazalar 148

Абдуллаева Р. М.

К проблеме обучения русскому языку в медицинских образовательных учреждениях республики Узбекистан 151

Turdiyeva M. J.

Ta'lim jarayonida fanlararo integratsiya va interfaol metodlarning psixik jarayonlarga ta'siri 157

Mualliflarga

UDK: 94 (575.152)

XIX ASR IKKINCHI YARMI – XX ASR BOSHLARIDA TURKISTONDA XORIJIY SANOAT KORXONALARI FAOLIYATI

F. Sh. Rashidova

Samarqand davlat universiteti

rashidova.feruza@inbox.ru

Annotasiya. XIX asr ikkinchi yarmi Turkiston o'lkasi ijtimoiy-iqtisodiy va siyosiy hayotida muhim o'zgaishlarga boy davr sifatida tarix sahifalaridan o'rin oldi. Bu - Rossiya imperiyasining mustamlaka tizimi qaror topishi, rus kapitalining o'lkaga kirib kelishi va o'lka iqtisodiy-ijtimoiy hayotida xorijiy fuqarolar faoliyatining rivojlanishi bilan bog'liq edi. Ushbu maqolada XIX asr ikkinchi yarmi – XX asr boshlarida Turkistonda faoliyat yuritgan xorijiy va mahalliy sanoat korxonalari faoliyati tarixiy manbalar asosida tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: sanoat korxonalari, paxtachilik sanoati, metropoliya, xorijiy korxonalar, yog'-moy sanoati, ishchilar milliy tarkibi

Деятельность иностранных промышленных предприятий в туркестане в конце XIX - начале XX в

Аннотация. Вторая половина XIX века вошла на страницы истории как период, богатый значительными изменениями в социально-экономической и политической жизни Туркестана. Это было связано с установлением колониальной системы Российской империи, притоком в страну русского капитала и развитием активности иностранных граждан в экономической и социальной жизни края. В статье на основе исторических источников анализируется деятельность зарубежных и отечественных промышленных предприятий, действующих в Туркестане во второй половине XIX - начале XX веков.

Ключевые слова: промышленные предприятия, хлопковая промышленность, метрополия, иностранные предприятия, нефтяная промышленность, национальный состав работников.

Activities of foreign industrial enterprises in turkestan at the end of the XIX - early XX centuries

Abstract. The second half of the XIX century entered the pages of history as some period rich in significant changes in the socio-economic and political life of Turkestan. This was due to the establishment of the colonial system of the Russian Empire, the inflow of Russian capital into the country and the development of the activity of foreign citizens in the economic and social life of the region. Based on historical sources, the article analyzes the activities of foreign and domestic industrial enterprises operating in Turkestan in the second half of the 19th - early 20th centuries.

Keywords: industrial enterprises, cotton industry, metropolis, foreign enterprises, oil industry, national composition of workers.

Turkistonning arzon xom-ashyo manbai va rus sanoat mollari sotiladigan qulay bozor bo'lishini XIX asr boshlaridayoq rus korchalonlari yaxshi anglab yetgan edilar. Jumladan, general-mayor A.I.Verigin Rossiyada ishlab chiqarilayotgan mollar mamlakat ichkarisida ham zo'r-bazo'r sotilayotgani va sifati past bo'lgani uchun Yevropa bozorlarida raqobatga dosh berolmasligini ko'rsatib, O'rta Osiyo bu jihatdan olib qaraganda, rus sanoat mollari sotiladigan qulay bozorga aylanishi mumkinligini bayon qilgan edi. Ushbu fikrlarga qo'shilgan holda, senator K.K.Palen o'lkaning metropoliyaga to'laydigan soliqlari miqdorini aniq bilgan holda, ularni yanada oshirish rejasini ham ishlab chiqqan edi. Bu reja izchillik bilan amalga oshirilgan. Agar XIX asr oxirida yer solig'i 4 million so'mni tashkil qilgan bo'lsa, 1914 yilga kelib u 75 % ga ko'payadi[1]. Rossiyaning Turkistondan oladigan daromadi 300 % ga oshdi va 1916 yilga kelib 38,329 ming so'mni tashkil qildi [2].

Imperiyaning Turkiston xom-ashyosidan oladigan foydasining aniq miqdori ma'lum bo'lmagan, uni faqat metropoliya burjuaziyasigina bilardi xolos.

Rossiya Turkistonni qisqa muddatda o'z sanoati uchun xom-ashyo manbaiga aylantirdi. Agar 1885 yilda paxta maydoni 41,4 ming tanobni tashkil qilgan bo'lsa, 1915 yilga kelib u 541,9 ming tanobga yetdi, ya'ni 13 barobar o'sdi, o'lka Rossiyaning asosiy paxta bazasiga aylandi. Metropoliyaning iqtisodiy siyosati Turkistonni xom-ashyo bazasiga aylantirish, uni rus mollari sotiladigan bozor sifatida tutib turish va tabiiy boyliklarini markazga tashib ketishga qaratilgan edi. Bu sifatdan dvoryan-pomeshchiklar qatlamidan tashqari, kun sayin rivojlanib va kuchga kirib borayotgan rus burjuaziyasi, ayniqsa to'qimachilik sanoati egalari manfaatdor edilar.

XIX asrning ikkinchi yarmida Rossiyada krepostnoylik huquqi bekor qilingach, davlat kapitalistik rivojlanish yo'liga qadam qo'ydi. Kapitalizm esa o'z hukmronligini doimiy kengaytirmasdan va uni dunyoviy xo'jalik ta'siriga kiritmasdan rivojlana olmaydi. Rossiyada kapitalizmning rivoji uning mustamlakachilik faoliyati orqali yaqqol namoyon bo'ladi. Chorizmning bunday siyosati yuqorida ta'kidlaganidek, Turkistonni arzon xom-ashyo bozoriga aylantirishdan iborat edi. Turkistonni paxta manbaiga aylantirish maqsadida Rossiya hukumati bu yerda qishloq xo'jaligini rivojlantirish va, eng avvalo, paxtachilik xo'jaligini takomillashtirish tadbirini qo'llab-quvvatlaydi. Shu sababli 1894 yilda yer va davlat mulki vaziri imperatorga taqdim etgan ma'ruzasida «Turkiston paxtasini ichki bozorda nafaqat raqobatchi bo'lishi, balki vaqt o'tishi bilan uni siqib chiqarishi lozimligini uqtiradi. Bunga javoban, imperator ushbu so'zlarni alohida belgilab, imkon qadar bu g'oyani jadalroq amalga oshirish kerakligini» ko'rsatib o'tdi [3].

Paxtachilik tarmog'ining rivojlanishi O'rta Osiyoda temir yo'llar mavjud emasligi sababli oqsamoqda edi. Paxtani karvonlarda yetkazib berish qimmat turardi, shu sababli o'tkazilgan temir yo'llar – eng avvalo, Kaspiyorti va O'rta Osiyo temir yo'llarining qurilishi o'lkadan paxta tashib ketilishi va shu asosda Turkiston paxta tozalash zavodlarining paydo bo'lishiga ma'lum ma'noda hissa qo'shdi. Natijada paxta xom-ashyosini Rossiyaning Yevropa qismiga chiqarish hajmi kengaydi. Masalan, Farg'ona viloyatida 1895 yilda 687442 pud mahalliy nav paxta yetishtirilgan bo'lsa, 1896 yilda u 590123 pudni, 1897 yilda esa 361306 pudni tashkil etgan [4]. 1887 yilda umumiy hisobda 903412 pud, 1900 yilda esa 5946609 pud paxta xom ashyo sifatida o'lkadan chiqarib ketilgan [5].

Yuqori sur'atda paxtachilikning rivojlanib borishi o'lkada dastlabki paxta zavodlarining vujudga kelishiga sabab bo'ldi. Rus hukumati dastlab o'lkada bunday korxonalarning paydo bo'lishiga xayrihohlik bilan munosabat bildirdi. Mavjud arxiv manbalarida ham ana shunday tipdagi zavodlar qurish uchun turli shaxslarning iltimosnomalari saqlanib qolingan. Jumladan, mahalliy fuqarolar qatorida boshqa millat vakillarining ham paxta tozalash zavodlari qurish uchun taqdim etgan arizalari mavjud [6]. Buning yana bir sababi ham mavjudki, Nizomning 528 - moddasiga binoan tadbirkorlar (eng avvalo, Turkistonda sanoat tarmoqlarini ochish istagida bo'lganlar – R.F.) bir yil muddatga bojxona to'lovlaridan ozod etilardi [3]. 1868 yilga qadar Turkiston o'lkasini o'zlashtirish, uning boyliklariga ega chiqishni bir qator rus tadbirkorlaridan bo'lmish aka-uka Xludovlar, F.Podvinsov, I.A.Pervushin va uning o'g'illari, Ye.Pereyaslavskiy, A.P.Podvinsov, A.Osipov va boshqalar rejalashtirgan edilar. Ular «Turkiston viloyatida oltin qumlarni izlab topish va qayta ishlash [7], neft sanoatini rivojlantirish uchun» zaruriy ruxsatnoma berilishini so'rab murojaat etishgan [8]. Shu asosda birinchi paxta tozalash zavodi 1879 yilda Toshkentda S.I.Nazarov tomonidan tashkil etiladi [9].

1885 yilda xuddi shunday tipdagi zavod Farg'ona viloyatining Andijon uyezdida savdogar X.S.Xo'jayev tomonidan bunyod etildi. Yana bir yildan so'ng Marg'ildonda ham shunday zavod qad rostladi [3]. Paxtachilik rivoji o'lkada paxta tozalash sanoatining jadallik bilan rivojlanishiga ta'sir ko'rsatmasdan qolmadi [3].

XIX asr oxirida mahalliy burjuaziya qatlami vakillari orasida ham shunday yirik sanoat tarmoqlariga boshchilik qilayotganlar ko'pchilikni tashkil etardi. Jumladan, X.Mo'minjonov Kattaqo'rg'onda 3 ta shunday zavod egasi sanalardi. Ularning har biridagi ishlab chiqarish hajmi o'rtacha 42633 pudni tashkil etgan. O'z nomi bilan Samarqandda zavod tashkil etgan Yu.Fuzailov qo'lida bir smenada 40 kishi ishlardi. Toshkentda ayni shu yillarda S.I.Laxtin, M.I.Nikiforov va boshqa tadbirkorlar faoliyati asosida zavodlar ishlab turardi. Farg'ona vodiysida ham ko'pgina paxta zavodlari xorijiy va mahalliy tadbirkorlar qo'lida tashkil etilgan. Arxiv hujjatlarining aksar ko'pchilik qismida mavjud paxta tozalash korxonalari soni to'g'risida ma'lumotlar berib borildi[10].

O'rta Osiyo Rossiya tomonidan istilo qilingach, Turkistonda ko'pgina savdo va sanoat firmalari tashkil etildiki, ularning aksariyati vositachilik rolini o'ynardi. Ayniqsa, XX asr boshlarida bunday firmalar o'z faoliyatini keng tartibda yo'lga qo'yidilar. Bu kabi firmalar 30 ga yaqin mavjud bo'lib, ular Katta Yaroslav manufakturasini birodarligi, O'rta Osiyo savdo-sanoat birodarligi, Poznan hissadorlik jamiyati, «Aka-uka Kraft» savdo uyi, Yu.Fayzulov savdo uyi va K⁰ kabilar mavjud edi. Masalan, Samarqand viloyatida mavjud 37 paxta tozalash zavodining 3 tasi Katta Yaroslav manufakturasiga, yana 3 tasi

I.K.Poznan manufakturası, 2 tasi O'rta Osiyo savdo birodarligi jamiyatlariga tegishli edi[11]. «Aka-uka Kraft» savdo uyi birgina paxta tozalash zavodi borasidagina emas, balki, yog'-moy, ipak tolasi, sovun zavodi, teri va charmni qayta ishlash va xorijga chiqarish ishi bilan shug'ullangan[12]. Moskva va Lodzi to'qimachilik firmalari ham o'z faoliyatini aktiv ravishda yo'lga qo'ygan[13].

Paxta tozalash sanoatining rivojlanishi yog'-moy zavodlarining paydo bo'lishiga asos bo'ldi. Masalan, Toshkentda birinchi yog'-moy zavodi 1872 yilda S.I.Krauze tomonidan tashkil etilgan bo'lsa[9], bunday zavod Qo'qonda 1884 yilda tashkil etildi[3]. Ba'zi manbalarda ko'rsatilishicha, Samarqandda 1898 yilda 70 ming so'm ishlab chiqarish hajmi bilan bitta ana shunday zavod ishlab turgan. Undagi ishchilar soni 32 nafarni tashkil etgan[7].

XX asr boshlarida Farg'ona viloyati paxta yetishtirish bo'yicha hali-xamon yetakchi o'rinni egallab kelardi. 1910 yilning oxirida viloyatda 152 ta paxta tozalash va 17 ta yog'-moy zavodlari ishlab turgan: 1909 yilga nisbatan paxta tozalash zavodlari 9 taga, yog'-moy zavodlari esa 5 taga ko'paygan. Yana 2 yildan so'ng paxta tozalash zavodlari 167 taga, yog'-moy zavodlari esa 18 taga ko'paydi. Birinchi jahon urushi arafasida va yillarida paxta tozalash zavodlari soni 176 tani, yog'-moy zavodlari esa 20 tani tashkil etdi. Bu zavodlarda 7415 ishchi mehnat qilardi[14].

Sanoat taraqqiyoti bo'yicha Sirdaryo viloyati 1706116 kishilik aholisi bilan muhim o'rinni egallab turgan. Ikki temir yo'l tarmog'i bilan bog'langan bu viloyat metropoliya bilan keng sur'atda savdo ishlarini yo'lga qo'ygan edi. 1917 yilda bu yerda 45 ta paxta tozalash zavodi, 3 ta yog'-moy va 1 ta sovun ishlab chiqaruvchi korxona mavjud edi. Paxta zavodlarida o'rtacha 38 kishi ishlagan bo'lsa, ushbu tarmoqda jami 1710 kishi band bo'lgan. Yog'-moy zavodlarida 191 nafar, sovun ishlab chiqarish korxonasida esa 13 kishi mehnat qilgan[3].

1046135 kishilik aholisi bilan Samarqand viloyatining sanoat tarmoqlari rivojidadagi ulushi ham sezilarli o'rin egallagan. 1908 – 1917 yillar davomida paxta tozalash zavodlari soni 22 tadan 36 tagacha ko'payadi, yog'-moy zavodlari soni esa 2 tadan 5 taga ko'paydi. Viloyatda 2 ta sovun zavodida 26 ishchi mehnat qilardi. Paxta zavodlaridagi ishchilar soni 1152 ta, yog'-moy zavodlaridan esa 145 taga yetdi.

Buxoro amirligi va Xiva xonligi ham o'z taraqqiyoti bo'yicha Turkiston viloyatlari qatorida yuqori ko'rsatkichda bo'lishga urinadi. 1917 yilda Buxoro amirligida 19 ta paxta tozalash, 3 ta yog'-moy va bitta sovun korxonalari faoliyat ko'rsatgan. Bu zavodlarning birinchisida 532 kishi, yog'-moy zavodlarida esa 125 kishi mehnat qilgan.

Xiva xonligida ham savdo-sanoat taraqqiyoti birmuncha rivojlangan. 1916 yilda xonlikda kichik zavodlarni hisobga olmaganda 36 ta paxta tozalash zavodlari, 3 ta yog'-moy va bitta sovun ishlab chiqarishga mo'ljallangan korxona mavjud bo'lgan. Xiva xonligi sanoatiga o'z kapitalini sarf qilgan rus firmalari ham mavjud bo'lib, bular Katta Yaroslav manufakturası, «Shlosberg va aka-ukalar», «Kraft va K^o» - Shuy manufakturası jamiyati, R.Meyerkraft firmasi, «Stuken va K^o» hamda boshqa bir qancha jamiyatlar edi. Agar har bir zavodda o'rta hisobda 18 kishidan ishlagan bo'lsa, ular jami soni 648 tani tashkil etadi, yog'-moy zavodlarida 109 kishi, sovun korxonalarida 8 kishi mehnat qilardi.

Shu tariqa, 1917 yilda O'zbekistonda 330 ta paxta tozalash, 34 yog'-moy, 20 ta sovun ishlab chiqaruvchi korxonalar mavjud edi. Bu sanoat korxonalarida 12326 kishi mehnat qilardi.

Agar 1880 yildan 1900 yilga qadar o'lkada har yili o'rta hisobda 7 ta korxona tashkil etilgan bo'lsa, 1900 yildan 1910 yilgacha 22 tadan, 1910-1914 yillarda har yili 45 korxona ishga tushiriladi [15]. Umumiy hisobda 1916 yilda Turkiston o'lkasida mavjud korxonalarning yillik mahsulot ishlab chiqarish hajmi 131 mln. 201 ming so'mga yetgan [16].

Shu tariqa, 1917 yilda o'lkaning iqtisodiy hayoti darajasi oldingi asrga nisbatan birmuncha yuqori ko'rsatkichga erishdi. Bu esa o'z navbatida mahalliy ishchi kadrlarning shakllanishi va rivojida muhim ahamiyat kasb etdi.

Adabiyotlar

1. Отчёт по ревизии Туркестанского края, произведенной по высочайшему повелению сенатором Гофмейстером графом К.К. Паленом. Налоги и пошлины органы финансового управления. СПб, Типография Главного Управления Уделов, 1910.

2. Ўзбекистоннинг янги тарихи. I. Туркистон чор Россияси мустамлакачилиги даврида. Тошкент, «Шарк», 2000.

3. Власова Э.Н., и др. Формирование рабочего класса в дореволюционном Узбекистане. Ташкент, «Фан», 1979.

4. ЎЗР МДА, И-19 фонд, 1-рўйхат, 35548-йиғма жилд, 4,5 - варақлар.

5. Ахмеджанова З.К. Железнодорожное строительство в Средней Азии и Казахстане (конец XIX-начале XX в.). Ташкент, «Фан», 1984.

6. ЎзР МДА, И-23 фонд, 1-рўйхат, 1205-йиғма жилд, 11, 13, 17, 47, 48 varaқлар; ЎзР МДА, И-23 фонд, 2-рўйхат, 872-йиғма жилд, 22 varaқ.
7. Саидкулов Т.С. Самарканд во второй половине XIX-начале XX веков. Самарканд, 1970.
8. ЎзР МДА, И-23 фонд, 1-рўйхат, 2598-йиғма жилд, 2, 6 - varaқлар; ЎзР МДА, И-23 фонд, 1-рўйхат, 1205-йиғма жилд, 9 - varaқ; ЎзР МДА, И-23 фонд, 2-рўйхат, 107-йиғма жилд, 26 - varaқ.
9. История Ташкента с древнейших времен до победы февральской буржуазно-демократической революции. Ташкент, «Фан», 1988.
10. ЎзР МДА, И-19 фонд, 1-рўйхат, 35548-йиғма жилд, 33-36 varaқлар; ЎзР МДА, И-23 фонд, 1-рўйхат, 2720-йиғма жилд, 17 varaқ; ўша жойда 2460-йиғма жилд, 23 varaқ; И-23 фонд, 1-рўйхат, 176-йиғма жилд, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 91, 92, 93, 94, 95 varaқлар; И-23 фонд, 1-рўйхат, 416-йиғма жилд, 147, 172 varaқлар; И-23 фонд, 2-рўйхат, 2730-йиғма жилд, 14-15 varaқлар; 2196-йиғма жилд, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 varaқлар.
11. История Самарканда. I том. Ташкент, «Фан», 1969.
12. Матвеев А.М. К вопросу о выходцах из Германии в Средней Азии в конце XIX-начале XX в. Научные труды ТашГУ, выпуск 392, Ташкент, 1970.
13. ЎзР МДА, И-23 фонд, 2-рўйхат, 2196-йиғма жилд, 88 - varaқ.
14. ЎзР МДА, И-19 фонд, 1- рўйхат, 35954-йиғма жилд, 14 varaқ; И-19 фонд, 1- рўйхат, 27596-йиғма жилд, 3 varaқ; И-19 фонд, 28014-йиғма жилд, 1- varaқ.
15. Вахабов М. Формирование узбекской социалистической нации. Ташкент, 1961.
16. Аминов А.М. Экономическое развитие Средней Азии (колониальный период). Со второй половины XIX столетия до первой мировой войны. Ташкент, 1959.

MUALLIFLAR DIQQATIGA!

Hurmatli mualliflar, maqola muallif tomonidan qog'ozda chop etilgan va elektron shaklida taqdim qilinishi shart. **Maqolada quyidagi bandlar:** UDK, ishning nomi (o'zbek, rus va ingliz tillarida), maqola hammualliflarining ro'yxati (to'liq familiyasi, ismi, otasining ismi – o'zbek, rus va ingliz tillarida), muallif haqida ma'lumotlar: ish joyi, lavozimi, pochta va elektron pochta manzili; maqola annotatsiyasi (300 belgigacha, o'zbek, rus va ingliz tillarida), kalit so'zlar (5-7, o'zbek, rus va ingliz tillarida) bo'lishi lozim.

MAQOLALARGA QO'YILADIGAN TALABLAR!

Maqolalarning nashr etilishi uchun shartlar nashr etilishi mo'ljallangan maqolalar dolzarb mavzuga bag'ishlangan, ilmiy yangilikka ega, muammoning qo'yilishi, muallif tomonidan olingan asosiy ilmiy natijalar, xulosalar kabi bandlardan iborat bo'lishi lozim; ilmiy maqolaning mavzusi informativ bo'lib, mumkin qadar qisqa so'zlar bilan ifodalangan bo'lishi kerak va unda umumiy qabul qilingan qisqartirishlardan foydalanish mumkin; "Ilmiy axborotnoma" jurnali mustaqil (ichki) taqrizlashni amalga oshiradi.

**MAQOLALARNI YOZISH VA RASMIYLASHTIRISHDA
QUYIDAGI QOIDALARGA RIOYA QILISH LOZIM:**

Maqolalarning tarkibiy qismlariga: kirish (qisqacha), tadqiqot maqsadi, tadqiqotning usuli va obyekti, tadqiqot natijalari va ularning muhokamasi, xulosalar yoki xotima, bibliografik ro'yxat. Maqola kompyuterda Microsoft Office Word dasturida yagona fayl ko'rinishida terilgan bo'lishi zarur. Maqolaning hajmi jadvallar, sxemalar, rasmlar va adabiyotlar ro'yxati bilan birgalikda doktorantlar uchun 0,25 b.t. dan kam bo'lmasligi kerak. Sahifaning yuqori va pastki tomonidan, chap va o'ng tomonlaridan - 2,5 sm; oriyentatsiyasi - kitob shaklida. Shrift - Times New Roman, o'lchami - 12 kegl, qatorlar orasi intervali - 1,0; bo'g'in ko'chirish - avtomatik. Grafiklar va diagrammalar qurishda Microsoft Office Excel dasturidan foydalanish lozim. Matndagi bibliografik havolalar (ssilka) kvadrat qavsda ro'yxatda keltirilgan tartibda qayd qilish lozim. Maqolada foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati keltirilishi lozim. Bibliografik ro'yxat alfavit tartibida - GOST R 7.0.5 2008 talablariga mos tuziladi.

- Ikki oyda bir marta chiqadi.
- "Samarqand davlat universiteti ilmiy axborotnomasi"dan ko'chirib bosish faqat tahririyatning yozma roziligi bilan amalga oshiriladi.
- Mualliflar maqolalardagi fakt va raqamlarning haqqoniyligiga shaxsan mas'ul.

MAQOLAGA QUYIDAGILAR ILOVA QILINADI:

- Yo'llanma xati;
- Ekspert xulosasi.

SAMARQAND DAVLAT UNIVERSITETI ILMIY AXBOROTNOMASI

НАУЧНЫЙ ВЕСТНИК

SCIENTIFIC REPORTS

Mas'ul kotib
Texnik muharrir

X. Sh. Tashpulatov
A. I. Inatov

Muharrirlar:

I.Sulaymonov	- f.f.d., dotsent
A.Abdumannotov	- ped.f.n., dotsent
O.Yusupova	- fil.f.n., dotsent
A.R.Safarov	- PhD., dotsent

Mas'ul muharrirlar:

D. M. Aronbayev	- k.f.n., dotsent
A. Sh. Yarmuxamedov	- f.-m.f.n.
X. S. Xaydarov	- f.-m.f.n., dotsent

Muassis: Samarqand davlat universiteti
Manzil: 140104, Samarqand shahri, Universitet hiyoboni, 15.
Telefon: (0 366) 239-14-07, Faks: (0 366) 239-13-87
E-mail: axborotnoma@samdu.uz

SamDU «Ilmiy axborotnoma» jurnali tahririyati kompyuterida terildi.
Bosishga 31.12.2020 yilda ruxsat etildi. Qog'oz o'lchami A-4. Nashriyot hisob tabog'i 10,00.
Buyurtma raqami 350. Adadi 30 nusxa.

Manzil: 140104, Samarqand shahri, Universitet xiyoboni, 15.
SamDU bosmaxonasida chop etildi.